

DE HAGIOSCOOP

Rikus Koops
2004

*Bewijsstuk 27: Ingezonden brief dagblad Trouw,
20 november 2002*

Geheel terecht vroeg Jan Pellekom in zijn artikel "Blinden in de marge" aandacht voor blinden en slechtzienden. Jammer is alleen dat de groep visueel gehandicapten die echt in - of buiten - de marge vallen, weer vergeten zijn.

Op mijn zevende raakte ik, bij een ongeluk met mijn fiets, mijn linker oog kwijt. Sinds die tijd is de belangrijkste reactie die ik op dit feit hoor, zowel van zienden als van blinden, dat ik blij mag zijn dat ik tenminste nog wat kan zien. Alsof het ene oog een voorrecht is. "Dank u, Lieve Heer!"

Begrip voor eenogigheid is nauwelijks te vinden. Het onvolledig diepte kunnen zien, wordt meestal nog wel onderkent, maar dit ongemak beschouw ik bijna als een bijkomstigheid. De psychologische effecten die gepaard gaan met eenogigheid zijn veel groter en pijnlijker, maar dat kan ik niemand aan zijn verstand brengen.

Niemand snapt bijvoorbeeld dat als ik voor de spiegel sta, ik na al die jaren nog steeds verbaasd ben dat ik geen half hoofd heb. Het klinkt misschien vreemd, en de meeste mensen kijken me een beetje meewarig aan als ik dit zeg, maar toch is het zo. De duisternis aan de linkerkant van mijn gezichtsveld heeft zich vertaald in een psychologische leegte op de plek waar mijn linker hoofdhelft zit. Sluit uw oog maar eens, misschien dat u het dan begrijpt.

Blinden zien niets en dat is erg. Veel onhandiger ook dan nog met één oog iets kunnen zien. Maar blinden voelen zich niet half. Ze weten niet wat ze missen en vullen hun niet ervaren gemis aan met meer gevoel in andere zintuigen. Ik daarentegen, ben constant bezig met wat ik niet kan zien. Ik erger me meer aan dat wat ik mis dan dat ik plezier heb van datgene wat ik zie.

In het land der blinden mag de eenoog dan koning zijn, het is dan wel een topperige jaloerse koning met een rijke psychiater.

Politiebureau Westdreef te Zutphen, 17 juni 2005

“Je hebt geen idee wat het is om slechts één oog te hebben.” Hij keek me zelfverzekerd aan, ik schudde instemmend mijn hoofd.

“Je hebt echt geen idee. Je kunt je nog wel indenken dat ik slechts beperkt diepte kan zien, dat zul je je vast wel kunnen voorstellen. Maar hoe het is om altijd maar een halve wereld te zien, daarvan heb je geen idee.”

Ik knikte en roerde in mijn koffie.

“Altijd je hoofd moeten keren als er iets links van je gebeurt”, vervolgde hij. “Nooit passief kunnen kijken, altijd je hoofd moeten draaien. Ik wed dat je daar nog nooit bij stil gestaan hebt.”

Hij zweeg. Voor het eerst die avond keek ik in zijn oog. Uit het harde blauw sprak een ongerichte kwaadheid, een kwaadheid die ook in zijn zinnen lag. Hij zat voorovergebogen, met zijn handen geklemd om de tafelrand. Zijn hele houding gaf duidelijk aan dat hij nog veel te zeggen had, maar hij zweeg.

Ik nam een slok koffie. Achter het matglas in de deur gleed de donkere schaduw van mijn collega heen en weer, ongeduldig ijsbeerde hij over de gang. De avond duurde hem waarschijnlijk ook lang genoeg. Ik zette mijn koffie neer en schraapte mijn keel.

“En dat is de reden waarom je haar van haar fiets getrokken hebt?”

Zijn oog verwijdde zich maar hij herstelde zich snel. “Zo, meneer heeft haast, wil snel naar huis. De dader is binnen,

zaak opgelost. Het waarom, dat zal meneer de inspecteur een zorg zijn." Hij keek me fel aan en zijn korte benige vingers verkrampden.

Enige momenten bekeek ik zijn weer zwijgzame gezicht. Ik ging staan en liep naar de deur.

"Gaat het nog wat worden vanavond?", vroeg mijn Robbert toen ik de deur achter me gesloten had. Ik haalde mijn schouders op en liep naar de keuken. Het was er broeierig, nog warmer dan in de verhoorkamer. Ik liet het koude water over mijn polsen stromen. Buiten was het nog licht, terwijl de zon al onder was. Ik vulde een glas en liep terug. Robbert opende de deur voor me en gaf me een bemoedigend knikje.

Zijn houding had de felheid verloren. In zichzelf gekeerd was hij nog verder voorover gebogen. Bijna leek het alsof hij gekrompen was, gebroken. Hij leunde met zijn ellebogen op de tafel en staarde naar de lege stoel. Ik zette het glas voor hem op tafel en ging weer tegenover hem zitten. We zeiden niets, hij bleef enkel naar me staren alsof ik een lege plek was en nam zo nu en dan een klein slokje water.

Na een kleine twintig minuten begon hij heen en weer te schuiven op zijn stoel. Zijn blik rustte al minutenlang op zijn handen die voor dood op tafel lagen.

"Ik stond al uren op de dijk", sprak hij traag en bedachtzaam. "De zon was al ondergegaan maar het wilde niet afkoelen die avond. Ik keek naar de hemel, de maan stond eenzaam boven de rivier. Vol en eenzaam." Hij sprak met lange pauzes, beradend over elk woord.

Met zijn blik nog steeds op zijn handen die een pompende beweging maakten alsof zij en niet zijn hart z'n bloed moest rondpompen.

“Over de rivier kwamen wolken aandrijven en langzaam schoven ze voor de maan. Ik besloot terug te gaan en liep langs het fietspad naar huis. Ik had net een paar passen gezet toen ik een klein maantje aan zag komen, dansend over de dijk. Ik bleef staan en keek inspannend naar de naderende fietser. Ik hoorde de dynamo zoemen, eerst trager en toen ze dichterbij kwam steeds sneller. Ruim voordat ze me passeerde deed ik een stap opzij.”

Hij schoof met luid gepiep de stoel achteruit en liep naar het venster. Robbert's hoofd verscheen even om de hoek van de deur en verdween weer snel toen hij zag dat de situatie veilig was. Voor het venster stond had de eenoog het niet eens gemerkt. Het was begonnen te rommelen en de eerste dikke druppels sloegen tegen het raam. Hij liet zijn hoofd zakken en een korte rilling ging door zijn lichaam.

“Ze gilte niet eens toen ze op de grond lag.” Z'n stem klonk nog zachter en trillend. “Volledig rustig keek ze me aan, met grote angstige ogen. Ik boog over haar heen en zei: “Ik ben de Hagioscoop” en stak mijn vinger in haar oog.”

Hij kwam weer tegenover me zitten. “Een halve wereld is niets” sprak hij met een glimp van de fierheid van het begin van de avond. “Een halve wereld is misschien nog minder dan niets. Steeds heb je het besef dat je wat mist en

dat missen vergalt het plezier van dat wat je wel ziet. De wereld is half, ik ben half. Een incompleet mens.”

Hij richtte zijn hoofd op en liet zijn blik afdwalen naar een lege hoek van de verhoorkamer.

“Ze was mooi,” sprak hij, “met bloedrode tranen.” Ik wilde haar tranen afwassen, haar in mijn armen nemen en haar de wereld laten zien zoals ik hem zag. Ik wilde samen kijken, maar ze trapte en schopte me. Ik keek haar na terwijl ze over de dijk rende beschenen door de maan die net uit de wolken tevoorschijn kwam.’

Hij zweeg en keek me vragend aan. Ik keek in zijn oog waar het harde blauw had plaatsgemaakt voor een troebel indigo.

‘Waarom heb je het gedaan?’, vroeg ik.

Hij sloot zijn oog en zweeg, teleurgesteld.

Rikus Koops
Geschreven: 9 februari 2004
Versie 060514
www.rikuskoops.nl
www.rikuskoops@gmail.com

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.